Pénzügyi fegyelem és az ellenőrzés

Nap mint nap sok szó esik a népgazdaság megváltozott helyzetéről, amelyet pénztárcánkon keresztül is érzünk. A gazdasági egyensúly megteremtésére hozott intézkedések ismertek. Szóhasználatunkban gyakorivá váltak az olyan kifejezések, mint takarékosság, készletek csökkentése, tartalékok föltárása. Lehetséges, már túl sokat is halljuk ezeket a szavakat, de valójában nem tudjuk, beszélhetünk-e a szemlélet változásáról, illetve mi a garanciája annak, hogy megvalósul a sok hasznos intézkedés. Felvetődik, ki és hogyan ellenőrzi az intézmények, vállalatok működését, hogy valóban a központi irányelvek szerint szervezik-e munkájukat. Ezért is kerestük fel *Katona Istvánt*, a megyei tanács vb pénzügyi osztályának vezetőjét, hogy választ kapjunk a közvéleményt foglalkoztató kérdésekre. Ugyanis Csongrád megyében a tanácsok pénzügyi szakigazgatási szervei 326 költségvetési szerv és 33 tanácsi vállalat gazdálkodását figyelik, segítik, ellenőrzik rendszeresen. A tanácsi gazdálkodás területe igen nagy, sok ezer ember életét, körülményeit meghatározza.

● *Kérem, beszéljen azokról a változásokról, amelyek a tanács gazdálkodásában bekövetkeztek és amelyek kihatnak a lakosság mindennapjaira?*

— A népgazdaság ismert helyzete miatt a társadalmi közkiadásokat csökkenteni kell. Ez megmutatkozik a költségvetés tervezésénél, ahol a növekedési ütem mérséklődött. A költségvetésből működtetik tanácsaink a területükön levő egészségügyi, oktatási és kulturális intézmények többségét. A Minisztertanács határozata alapján az idei költségvetés előirányzatait további 2 százalékkal kellett csökkenteni, de ez nem érintheti az alapellátást nyújtó intézmények területét, itt változatlan szinten kell biztosítani az ellátást a megye városaiban és községeiben. Az intézkedések megkívánják, hogy a tanácsi gazdálkodásban is érvényt szerezzünk a takarékoskodásnak, a hatékonyság fokozásának. Tavaly még a tanácsi költségvetés mérséklődését nem lehetett érezni minden területen, azonban az idei intézkedések már a mindennapi viszonyok alakulásánál jobban észrevehetők. Az ellenőrzés ezzel kapcsolatos feladata, hogy az ésszerűbb gazdálkodás feltételeit feltárja. Szükség esetén akadályozza meg az olyan kiadásokat, amelyek pazarláshoz, rossz anyag- és készletgazdálkodáshoz vezetnek.

● *Az új követelmények azt jelentik, hogy megváltozott az ellenőrzés helyzete, szerepe? Nem bukkan fel a láthatáron az „agyonellenőrzés" réme?*

— A tanács pénzügyi ellenőrző szervezetének helyzete nem változott. Nem beszélhetünk bürokratikus megcsontosodásról, semmifajta agyonellenőrzésről. Pusztán arról van szó, hogy ebben a helyzetben segítsük az új szemlélet elterjesztését. A csökkentett pénzügyi előirányzat pedig nem jelenti azt, hogy lemondanánk a társadalmi célok megvalósításáról, a fejlődésről. Ezért kell feltárni a tartalékokat és terjeszteni a jó tapasztalatokat. Ma már az ellenőrzés nemcsak utólagosan regisztrál egy helyzetet. A vizsgálatok hasznos tapasztalatainak népszerűsítésével próbáljuk támogatni az intézmények, vállalatok irányítását. Az ellenőrzésbe a tanácsi bizottságok tagjait is bevonjuk, tehát olyan embereket, akik a népgazdaság különböző területein felelős beosztásban dolgoznak és így sok tapasztalatuk van. Ezáltal is elősegítik az ellenőrzés társadalmasiasodását.

● *Mit jelent a tartalékok feltárása a tanácsi gazdálkodásban?*

— Egyes helyeken azt tapasztaltuk, hogy bizonyos anyagokból, textíliából nagy készleteket halmoztak fel. Van még mindig olyan vezető, aki úgy gondolkodik, biztos, ami biztos, költsünk el minden forintot, még ha nem is tudjuk felhasználni a megvásárolt anyagot, hátha egyszer jó lesz valamire. Szeretnénk érvényt szerezni mielőbb annak a központi irányelvnek, hogy indokolt, megfelelő mértékű legyen a készletek nagysága. Semmivel sem magyarázható, hogy például a gyermekvédő intézetnél kétmillió forint értékű ruhát tárolnak raktáron. Fele is elég lenne. Még mindig érezhető a bázisszemlélet, ami azt jelenti, hogy a különböző intézmények költségvetésük meghatározásánál ugyanakkora összeget terveznek, mint az előző évben, pedig lehetséges, hogy csökkenteni tudnák az összeget. Például nem biztos, hogy az az intézmény, amelyik az egyik évben kifestette az összes helyiséget, új bútorokat vásárolt, a következő évben is akkora összeget kell hogy kapjon, mint korábban. De vigyázni kell az ésszerűtlen takarékosságra is. Az sem takarékosság, hogy kicsavarjuk szobáinkban a villanykörtét és sötétségbe borul az intézmény. A jövőben nagyobb figyelmet kell fordítani a saját bevételek beszedésére és az elért többletek ésszerűbb, jobb felhasználására is.

● *Mikor és milyen formában tapasztalják a pazarlást?*

— Úgy érzem, hogy intézményeinknél pazarló gazdálkodásról nem beszélhetünk. Ezt igazolják az ellenőrzések megállapításai is. Inkább úgy fogalmaznám, hogy a költségvetési gazdálkodásnak megvannak azok a területei, melyek korlátozásával a felhasználások szigorításával hozzá lehet járulni a költségvetési előirányzatok csökkentésének végrehajtásához. A minisztertanácsi határozat alapján irányelveket adunk ki az intézmények részére. Ebben felhívjuk a szerv vezetőinek figyelmét a luxus jellegű bútorok, szőnyegek, televízió stb. beszerzésének megszüntetésére, a kiadványokra és rendezvényekre fordított kiadások csökkentésére. Meg kell vizsgálni a személygépkocsik számának csökkentési lehetőségét is.

● *Ne haragudjon, hogy közbevágok, de ennek az elvnek miképp lehet érvényt szerezni? Gyakran tapasztalható, hogy intézményi gépkocsikat magáncélokra is használnak.*

— A minisztertanácsi határozat előírja, hogy fokozni kell az intézmények személygépkocsijainak gazdaságos kihasználását. Felülvizsgáljuk, hogy valóban rendeltetésszerűen használják-e azokat. Ezenkívül még számos lehetősége van az ésszerű gazdálkodás elősegítésének. A határozat szól arról is, hogy csökkenteni kell a külföldi kiküldetéseket, a delegációkat, korlátozni kell a reprezentációs kiadásokat. Racionális létszámgazdálkodásra van szükség minden ágazatban. Csökkenteni kell a szakértői díjakat, honoráriumokat stb. Mindenütt érdemi munkát végző szakemberekre van csak szükség, az intézményi és a vállalati eredményességet úgy segíthetjük elő, hogy a fölösleges státuszokat megszüntetjük.

● *Az elmúlt években előfordult, hogy egy-egy intézménynél egymást érték a különböző szervek ellenőrei? Mi a garanciája annak, hogy napjainkban és a jövőben összehangolják az ellenőrzéseket?*

— Az állami ellenőrzésről szóló minisztertanácsi rendelet, amely 1977 végén jelent meg, a megyei tanács végrehajtó bizottságára ruházza az állami szervek ellenőrzésének koordinálását. Így biztosítjuk, hogy egy-egy intézményt azonos témában és időszakban csak egy szerv ellenőrizze és a többi ellenőrző szerv ezt az egy vizsgálati anyagot használja fel. Ezáltal az ellenőrök nem telepednek egy-egy intézmény „nyakára" és az ellenőrző szervek is takarékoskodhatnak munkájukkal. A megyei tanács vb minden évben ellenőrzési tervet és ellenőrzési naptárt készít és a felelős vezetőktől számon kéri a végrehajtását. Ennek szellemében dolgozunk. A mi ellenőrzéseink azonban nem teszik feleslegessé a belső ellenőrzést. Alapvető feladatnak tartjuk, hogy a hibákat elsősorban a helyszínen tárják fel és akadályozzák meg. A költségvetési intézmények többségében nincs függetlenített belső ellenőr. Ez a feladat a szakvezetőkre hárul. A helyzeten úgy igyekeztünk segíteni, hogy az egészségügyi, valamint az oktatási és kulturális intézményeknél közös belső ellenőrzési szervezetet alakítottunk ki. Végül hangsúlyoznám, az ellenőrzés nemcsak számonkérés. Véleményünkkel, tapasztalatunkkal az intézmények jobb gazdálkodásához is hozzájárulunk és sok segítséget adunk a napi gondok leküzdéséhez. A vállalatok, intézmények is elsősorban a segítő szándékot látják, de természetesen, ha szükséges, a felelősségrevonástól sem tekintünk el.

Halász Miklós

Bánni az emberrel

Bányavidéken élő ismerősöm — mit neki a másnak gondfeledtető napsütés, a partot paskoló hullámverés zenéje — gondolatban mindegyre csak hazatért, és ilyenkor hangos meditációba kezdett. Egy ilyen alkalommal belepillanthattam vállalata belügyeibe. Többek között az új főmérnök kinevezése körüli hercehurcába. A sajnálatos esemény miatt megüresedett állásnak sokáig nem volt gazdája — mesélte. Összedugták a fejüket az okosok, hogy eldöntsék: X, vagy Y elvtárs legyen-e az utód? Nincs az a Ki mit tud?-zsüri, amely nehéz helyzetében alaposabban meghányta-vetette volna a döntést. De hogy jól döntöttek-e?... Épp ez a kérdés nem hagyta nyugton a Balaton partján sütkérező ismerősömet, akit igencsak foglalkoztat vállalata — és az ország — jövője.

Megtudtam, hogy mindkét jelölt mérnöki diplomát szerzett, középkorú férfi, jelentős termelési tapasztalattal a hátamögött. Mindketten párttagok, s csupán vérmérsékletük, nem pedig különböző politikai elkötelezettségük teszi, hogy eltérő mértékben veszik ki részüket a társadalmi tevékenységből. Tovább hintáztatták hát a két mérnököt a mérleg serpenyőjében. Amikor a szakmai tudásra került a sor, egyértelműen X bizonyult „súlyosabbnak". Eddigi ötleteit, javaslatait, nem egy újítását eredményesen fölhasználta, alkalmazta már a vállalat. Jelentős szerepe volt abban, hogy tavaly nőtt a nyereség, s termékeik eljutottak az országhatáron túlra is. „Igaz, így igaz" — bólogattak a döntnökök. „Igaz az is, hogy X három nyelven beszél, hogy a világ valamirevaló szakmai és gazdasági folyóiratait rendszeresen olvassa, hogy tökéletesen képviselhetné a vállalatot és a vállalat érdekeit idehaza és külföldön egyaránt, igaz, hogy intelligens, hogy vitaképes, érveit mindig objektíven alátámasztja, következetes, és elveihez, szakmai meggyőződéséhez szigorúan hű... ‚Ez az!" — csattant föl akkor az eddig elfojtott ellenvélemény, a szigorúság, amely olykor nála nyerseségbe csap át. Egyszóval, X elvtárs nem tud bánni az emberekkel."

Valóban, X-nek nem csókolják meg a lába nyomát beosztottai, ha kimegy a műhelyből vagy a gépteremből. Az irányítása alatt dolgozó emberek tartanak tőle: azonnal észreveszi a hanyagságot, nem hagyja szó nélkül, ha lézengeni lát bárkit is. Nem tűri, hogy a géphiba időtlen időkig gúzsba kösse a termelést. A tehetetlenség láttán meg egyenesen dühbe gurul, és munkára serkenti a gondolkozni rest agyat, a dolgozni rest kezet. Maga ötli ki, miként lehetne megjavítani, helyettesíteni, pótolni leggyorsabban a hibás alkatrészt, maga áll oda az esztergapadhoz, ha kell, maga is belebújik az olajos gépbe, ha orvoslásra szorul. Igaz, nem mesél vicceket közben és nem jópofáskodik, hisz míg más helyett dolgozik, a maga munkájával marad el. Nem tesz jót népszerűségének az sem, hogy nem engedélyezi a hosszan tartó kávészüneteket, a „trécspartikat" sem. A zúgolódóknak, akik a másik gyáregységre kacsintgatnak bezzegelve, csak azt mondja: nem családi teadélután ez. Ott elköltik a pénzt, itt meg kell keresni. Az ellentábor kifogyhatatlan volt a „bűnlajstrom" fölsorolásából. Az orrára húzták, hogy hajtja az embereket, hogy kötözködik, mint Z. Pistivel is, aki első munkanapján önkényesen szabad szombatot vett ki. Vagy V. Tónival, aki úgy döntött vasárnap odahaza, hogy hétfőtől egy hét szabadságra megy. Még telefonálni is elfelejtett. Vagy T. Jenővel, aki hat óra helyett rendszeresen fél hétre jár dolgozni.

Mindezek után nem kétséges a döntés: X emberi tulajdonságai miatt nem alkalmas a főmérnöki állás betöltésére. Így esett meg, hogy Y lett a főmérnök. „Drága, aranyos ember" — mondják. Reggel, munkakezdéskor, ha végigsétál az üzemben, mindenkihez van egy jó szava. Pistikém, Tónikám, Jenőkém mindenki, naptárában gondosan bejegyezve a jelentősebb névnapok dátuma, az igazgatótól egyes művezetőkig. Olykor munkavégzés előtt fél órával, egy órával elszállingózik néhány ember az üzemből, az íróasztalok mellől, és pohárral a kezükben éneklik: „Szeressük egymást, gyerekek..."

Ismerősöm aggódik a gyár sorsa miatt. Pedig, mint elmondta, nyilvánvaló: jó a légkör, szeretik egymást az emberek, jól érzik magukat a munkahelyen. Kivéve X jó néhány beosztottját. Ők úgy vélik, elátkozott kis szigeten élnek, míg a többiek gondtalanul lubickolnak a boldogság tengerében.

Hátat fordítani gondnak, bajnak, gazdasági tényeknek, nem beszélni róluk, ki vitatná, hogy kényelmesebb, mint a hibákkal szembenézni, s pörlekedve, ingerülten is harcba szállni ellenük. Ki vitatná, hogy népszerűséget könnyebb vásárolni mosolyval, elnézéssel, haveri vállveregetéssel, mondvacsinált szeretettel, mint türelmetlen javítaniakarással, tisztességes munkára késztetéssel, következetes szigorúsággal.

Azt hiszem, fogalomzavarban vagyunk: a jó vezető nem egyenlő a szeretetreméltó vezetővel. A szeretet nem a gazdasági élet kategóriájába tartozik. Ahogy a termelő gyárak, üzemek, tervező- vagy kutatóintézetek értékét az adja meg, amit produkáltak, mekkora anyagi értéket, illetve anyagivá változtatható szellemi értéket hoztak létre, az intézmény — osztály, csoport — vezetőjét is elsősorban az jellemzi, képes-e az irányítása alá tartozó embereket a termékeny munka szolgálatába állítani. S ha mindezt úgy teszi, hogy közben még jól — sértés nélküli okos szóval, következetes szigorral — is bánik az emberekkel, le a kalapot előtte.

Márpedig ez a mozdulat nem a szeretet, hanem a tisztelet jelképe. A tiszteleté, amely kijár minden vezetőnek, aki az emberiség országhatárok ölelte csoportja érdekében igyekszik jól bánni az emberrel.

Chikán Ágnes

Új meteorológiai főállomás

A Paksi Atomerőmű területén épül az ország 21. meteorológiai főállomása. Elsődleges célja a nukleáris erőmű építésével, működésével kapcsolatos feladatok ellátása, de területi szerepe is van, mivel Siófok és Kecskemét között eddig nem volt meteorológiai főállomás, amely részletesen feldolgozza a környék időjárását.

Ez lesz az első olyan főállomás az országban, amelynek mérési programját — az adatok leírását és feldolgozását — számítógép vezérli.

Vasutasok új lakásban

Az utóbbi években 1150 vasutas vásárolt, illetve épített lakást a MÁV Szegedi Igazgatóságának támogatásával. 1971-től e célra 60 millió forint kölcsönt biztosított dolgozóinak az igazgatóság. Tegnap délelőtt Lovász Lázár vasútigazgató adta át tulajdonosainak a Vasutas Ifjúsági Lakásépítő és Fenntartó Szövetkezet Gém utca 5—7. szám alatt épült 15 lakásos épületét. A háromszintes ház lakói — közülük nyolcan fizikai dolgozók — az igazgatóságtól kapott 800 ezer forintos kölcsönnel jutottak új otthonhoz

Növényi zöldhullám a Tiszán

A Tisza Csongrád megyei szakaszán nagyarányú békalencse-áradat vonul le. A zöld növényi tömeg ilyen mértékű megjelenése utoljára 1971-ben és 1972-ben volt észlelhető. Kialakulásához mindig nagyban hozzájárul a lassú lefolyás, az alacsony vízhozam. Az úszó növényzet különösen az újszegedi part mentén látható felhalmozódott mennyiségben.

Az Alsótiszavidéki Vízügyi Igazgatóság környezet- és vízminőség-védelmi osztályától kapott tájékoztatás szerint az álló vizekben, a főcsatornákban keletkeznek ilyen jellegzetes felszíni hínártársulások. Az eddigi megállapítások szerint a Hortobágy-Berettyó főcsatornán, illetve a lassú lefolyású Körösön keresztül az álló vizek lecsapolása után jutottak el a Tiszába. Megjelenésüket, megoszlásukat és levonulásukat rendszeresen figyelemmel kíséri a vízminőség-védelmi osztály. Mintákat vettek a folyóból és a laboratóriumi vizsgálatok egyértelműen kimutatták, hogy a békalencse-áradat nem károsította a Tisza vizének minőségét, tehát nem idézett elő szennyeződést.